

Què fer a La Coma i la Pedra

1 - La Coma

El nucli de la Coma, al centre del terme, és vora les fonts del Cardener, a l'esquerra del riu, a 1004 m d'altitud. Les cases s'agrupen a l'entorn de l'església parroquial dedicada a sant Quirze i santa Julita, la casa del comú i l'escola.

Juntament amb la restauració d'algunes de les seves cases, se n'han fet de noves destinades a l'estiueig. Històricament la Coma ha estat una de les parròquies més poblades de la Vall de Lord juntament amb Sant Llorenç. Formà part del vescomtat de Cardona, dins la batllia de Sant Llorenç de Morunys.

2 - Font de Cal Nin

El conjunt forma un petit espai arranjat i empedrat, acompanyat de dos bancs de fusta per seure a l'ombra d'un arbre.

La font queda inserida en el mur de pedra que sustenta el carrer d'Estudelles i una finca particular, dins un nínxol obert en aquest mur i bastit mitjançant un arc de mig punt.

Hi ha dos brolladors; el superior és un broc de ferro molt atrotinat i l'inferior una aixeta de polsador. A sota, una pica integrada al nínxol recull l'aigua.

3 - Sant Quirze i Santa Julita

Sant Quirze i Julita és l'església parroquial de la Coma i es troba situada a la mateixa plaça Major del poble.

El primer document que hi fa referència és l'acta de consagració de l'església de Sant Serni de Tavèrnoles, del 1040, any en què el bisbe d'Urgell confirmà totes les possessions que tenia el monestir.

Són testimonis de l'antiga església els ferros forjats de la porta, que actualment s'observa a l'entrada del monument. Fets d'acord amb les tècniques usuals de l'època, aquests ferros forjats són fruit d'un treball senzill: s'observen unes tires als extrems de les quals deriven dues volutes. El conjunt es conserva molt sencer, fet que porta a pensar que fou refet en època posterior.

4 - Font de l'Església

Està formada per una paret transversal de pedra que separa la font de la basseta, fa uns dos metres d'amplada i poc més d'un metre d'alçada.

En una banda de la paret hi tenim el brollador principal; l'aigua raja per un broc de pedra envoltat de formació tosca coberta de molsa i s'escola a través d'un caneló fins la part del darrere, on hi ha la bassa.

La bassa té forma de quart de círculo, delimitada per un banc per seure. Del mig emergeix una amb una roca tota coberta de molsa per on també regalima l'aigua.

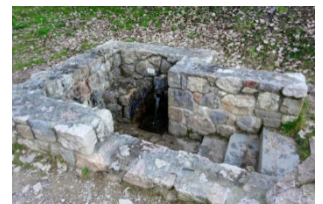

5 - Font de l'Esquerrana

La font queda davant de l'aparcament de les Fonts del Cardener, al costat d'una pista forestal de terra.

El conjunt de la font queda enclotat mig metre per sota del nivell de la pista, delimitat per murets de pedra que l'envolten i alhora ens protegeixen. L'accés és mitjançant tres graons de pedra.

A sota hi trobem un petit replà amb el brollador a la dreta. L'aigua raja abundantment per un gruixut broc de ferro i cau a un enreixat per on desguassa.

Què fer a La Coma i la Pedra

6 - Fonts del Cardener

A 1050 m d'altitud, al vessant oriental de la serra del Port del Comte neix el riu del mateix nom -el principal afluent del Llobregat- amb un curs de 90 km i un cabal mitjà de 6,5 m³/s.

Les fonts del Cardener, prop de la Coma, proporcionen un important cabal al riu des del seu naixement, que capta les aigües de les serres de Port del Comte i del Verd, el serrat de les Comes, el Pedraforca i la serra d'Ensija. Quan arriba l'època del desglaç ofereixen un espectacle digne d'admirar, on les aigües brollen en forma de cascada.

7 - Cal Joan del Batlle

Masia coberta a doble vessant i amb el carener perpendicular a la façana principal, orientada a migdia. Al costat del cos principal de l'habitatge hi ha tots els corrals, pallisses i dependències per bestiar i gra col·locades harmoniosament i tancades per un mur de pedra, de diferent alçada segons els desnivells del terreny. La pedra està treballada molt simplement, llevat dels carreus regulars de les parts indispensables: pilars, cantonades, etc.. Les estructures secundàries de la masia són totes de fusta, així com les llindes de finestrals i portes.

Rehabilitada l'any 2007, actualment és un hotel rural.

8 - Estació d'Esquí Port del Comte

Un dels principals recursos turístics durant els mesos d'hivern és la neu, que ens visita cada any a la serra del Port del Comte, al vessant nord de la comarca, envoltada d'un gran bosc de pi negre que cobreix tota la muntanya. És un complex de caràcter familiar, amb pistes amples i amb pendents per a tots els nivells, des d'una zona òptima per als debutants fins a les pistes negres per a esquiadors experts.

És una estació on tota la família es trobarà a gust, especialment valorada per tots aquells esquiadors que fugen de la massificació i pels amants de l'esport i de la natura.

9 - Santa Magdalena de les Tragines

Església romànica d'una sola nau i amb absis quadrat i coberta amb volta de canó; a aquest absis, es va afegir un de planta semicircular. La nau també està coberta amb volta de canó i està orientada a llevant. L'església està sobrealçada. A l'interior, l'absis semicircular està separat de la nau per un mur o embà on hi ha nínxols oberts per a col·locar-hi imatges; aquest absis, ha perdut la seva coberta original.

Hi ha una finestra de doble esqueixada a l' absis, amb arc de mig punt adovellat i un altre al mur de migdia de la nau, d'una sola esqueixada i arc de mig punt adovellat.

10 - Les Nogueres

Masia de planta rectangular d'una sola nau, coberta a doble vessant i amb el carener paral·lel a la façana, orientada a llevant. La Masia conserva un dels esquemes més antics, però està molt reformada exteriorment: s'ha obert una eixida d'arcs de mig punt fets amb obra. El conjunt general està format per dos cossos rectangulars de dos pisos units.

El 24 de febrer de 1257 Ramon Bergés, prior de Sant Llorenç, concedí en emfiteusi el Mas de les Nogueres i unes vinyes a Maria, vídua de Pere d'Espanya i als seus fills, amb la condició que resideixin en aquest mas. Faran cens i homenatge al prior.

Què fer a La Coma i la Pedra

11 – Sant Cristòfol dels Pasquëts

L'ermita de sant Cristòfol de Pasquëts , anomenada també ermita de Goguls o Sant Llop , podria remuntar-se al segle XI segons els estudiosos. L'antiga capella resta englobada entre les parets de la casa del mateix nom.

És una capella d'una sola nau sense absis, amb coberta de perfil triangular de maons. A migjorn o la banda sud trobem l'única finestra, de doble esqueixada, amb arc de mig punt.

La porta d'accés està al mur de ponent. És un portal adovellat d'arc de mig punt de grans dovelles allargades, envoltades de lloses planes i estretes. Al damunt del portal podem observar una creu grega. A la façana hi ha una petita fornícula.

12 - Els Pasquëts

Masia de planta basilical amb el carener perpendicular a la façana, orientada a migdia i coberta a doble vessant. La masia té un annex al cantó de llevant, cobert a una sola vessant, prolongació de les cobertes principals. A tramuntana i dins el cos de la masia, hi ha l'església de Sant Cristòfol de Pasquëts.

Feta amb material molt simple i de poca qualitat, la façana està arrebossada i té unes obertures molt irregulars, corresponents a diferents èpoques.

En el lloc de la Costa de Galliners, hi havia encara al segle XVII galls negres salvatges (gall fer).

13 - Font de la Muntada

A peu de carretera al mig d'un robust mur de pedres lligades és on trobem la sortida de l'aigua. La font queda inserida dins el mur principal sota una coveta de forma rectangular. L'aigua brolla per un curt broc de ferro i cau a una pica allargada integrada en el mur per on desguassa.

A l'esquerra de la font arrenca un llarg banc de pedra per seure arrambat al mur principal que li fa de respall.

La font rep el nom de la Muntada, una casa que resta a uns 200 metres al sud.

14 - La Gafa

La Gafa és una antiga farga que es nodria encara a finals del segle XVIII del mineral de ferro i del bosc de la serra de Port del Comte. Més tard, aquesta farga es convertí en una fàbrica tèxtil i alhora colònia, justament a l'aiguabarreig dels rius Cardener i Mossoll (890 metres d'altitud). Actualment, hi ha la central elèctrica de la Gafa. Aquesta antiga farga, agafa el topònim de la peça de ferro que porta aquest nom.

De la farga original no es conserva gairebé res. El lloc està ocupat per una de les primeres fàbriques tèxtils de la comarca, situada al peu del Cardener, pocs metres després del seu naixement, per tal d'aprofitar la força motriu de l'aigua.

15 - Font de la Puda

Com el seu nom indica, la font de la Puda és una font d'aigües sulfuroses –per això pudentes– propera al poble de la Pedra, i que pel seu valor medicinal ha estat utilitzada des d'antic per innumbrables visitants, buscant de recuperar la salut en les seves aigües. La font és a tocar del riu Cardener.

Recentment restaurada, la font i els seu entorn s'han convertit en una àrea de pícnic que permet a aquells que cerquen les aigües curatives, als curiosos o als amants de la natura de gaudir d'un espai natural molt proper al riu de gran bellesa.

Què fer a La Coma i la Pedra

16 – La Pedra

La Pedra, a 999 m. d'altitud és un poblet disseminat que forma un nucli reduït d'unes quantes cases a l'entorn de l'església parroquial de Sant Serni, a l'esquerra del riu Cardener, al peu de la serra de Pratformiu. La seva demarcació correspon al sector més despoblat. Prop d'un turó veí resten les bases de murs pertanyents a l'antic castell de la Pedra, documentat des del segle XIV, que formà part, com la Coma, dels dominis dels Cardona, dins la batllia de Sant Llorenç de Morunys.

16 - Sant Serni, o Sant Sadurní, de la Pedra

El poble de la Pedra s'alça en un tossal que domina la Vall de Lord i aquí hi trobem l'església de Sant Serni de la Pedra. D'aquesta església se'n té notícies de molt antic, quan el comte Guifré el Pilós i el bisbe Galderic fan la repoblació de la Vall entre els anys 872 i 878.

És una església romànica del segle IX amb tres absis quadrats amb volta de canó, amagats entre els afegits posteriors del segle XVIII. La porta és de grans dovelles formant un arc de mig punt i resseguides per una pestanya amb bisell al frontís. Té un airós campanar i conserva un altar barroc.

17 – Cal Xalet

Masia de planta totalment irregular adaptada al medi, a partir d'un esquema rectangular. Coberta a doble vessant i amb el carener paral·lel a la façana, orientada a ponent. La masia està construïda amb materials molt pobres (pedra dolenta, barreges de còdols de riu i argamassa) i la fusta, que és un element indispensable en aquestes zones de muntanya.

Està molt malmesa, però és un exemplar típic d'aquestes construccions rurals característiques de finals del segle XVIII, en una època de màxim creixement demogràfic on a les zones de muntanya s'aprofitava al màxim el sol.

18 - Cal Bernat

Cal Bernat és una de les masies més interessants arquitectònicament del municipi de la Pedra i la Coma. És un bon exemplar del segle XVIII.

Es tracta d'una construcció civil, masia de planta basilical i estructura coberta a doble vessant amb el carener perpendicular a la façana principal, orientada a migdia on predomina la simetria i la composició de galeries (porxos o eixides) pròpia de les masies del segle XVIII. Simetria en la disposició de les galeries (dues a cada pis, excepte les superiors que han estat tapades amb obra) i de les finestres de tota la façana. La porta d'arc de mig punt adovellada presenta un cert desequilibri respecte a l'eix general de la façana.

És interessant la pallissa propera a la masia, un elegant exemplar amb dues obertures de mig punt sobre la porta d'igual proporció.

19 - Santa Creu del Roser

Petit edifici d'una nau, amb volta de canó seguit i enguixada, sense absis diferenciat, orientat de sud a nord, amb la porta d'accés a la façana nord, coronada amb un reduïdíssim campanaret d'espadanya.

L'actual esglésiola de Santa Creu o de la Mare de Deu del Roser, coneguda també com Santa Creu de la Pedra o Santa Creu dels Joncuret, fou edificada modernament, a principis del segle XX, per un paleta de la Coma conegut com el Mall, per encàrrec d'un capellà, fill de la casa propera del Minguell.

Què fer a La Coma i la Pedra

20 - Sant Lleir de Casavella

L'ermita de san Lleir de Casavella resta documentada des de l'any 1040. El conjunt el formen la capella pròpiament dita, un porxo amb tres arcs apuntats i el cementiri.

L'església és d'una sola nau amb un absis quadrat i dues capelles laterals (afegides el segle XIII). Tant la nau com l'absis són coberts amb volta de canó. Suportat directament per la façana oest hi ha un campanar d'espadanya amb dos ulls d'arc de mig punt adovellats i sense cap campana.

La visita es complementa amb una vista panoràmica de l'entorn que es pot qualificar d'excel·lent.

21 - Els Clots

Els Clots (dita també Cal Camats o Cal Calat).

Situada entre l'ermita de Sant Lleir de Casavella (a escassos 25 m cap a ponent) i el Torrent de la Barata (a llevant), es troba a 975 msnm d'altitud. Construcció civil. Masia de planta basilical amb coberta de doble vessant i amb el carener perpendicular a la façana, orientada a migdia.

La masia té una sola planta i les golfes i està ampliada pel cantó de tramuntana. Està construïda amb aparell i pedra molt pobre, reble i pedra totalment irregular.

Els Clots formava part de la parròquia de Sant Lleir de Casavella i per tant, dependent del monestir de Sant Llorenç de Morunys.

22 - Casabella o Casavella

Documentada des de l'any 1553. Masia de planta rectangular seguint un dels esquemes més antics i clàssics. Coberta a doble vessant i amb el carener paral·lel a la façana, orientada a migdia. La masia té un parament molt senzill fet de reble i els murs sustentats amb pedra i morter. Annexes a la masia, hi ha un seguit de dependències: graner, pallisses, coberts, corts, etc.

La masia de Casabella pertanyia a la parròquia de Sant Lleir, actualment sense culte. Anomenada primerament de "Sant Layr", està documentada als anys 1470 i 1540.

23 - Torre de la Vila

Aquesta interessant construcció es troba situada al cim d'una lleugera elevació propera a l'església de Sant Andreu del Pujol del Racó (avui en runes) i del mas que porta el mateix nom.

Els murs de la part baixa de l'edifici tenen un gruix de 95 cm mentre que a la part alta mesuren 83 cm. Les parets estan formades per carreus més o menys escairats i polits en els angles que mesuren 15 cm d'alt per uns 25 cm, tot i que a la zona més baixa són d'uns 30 x 100 cm.

L'edifici es situa cronològicament al segle XII o a tot estirar el segle XIII, i es considera difícil definir la funció exacta que tenia en aquella època.

24 - El Pujol del Racó

Construcció civil. Masia de planta basilical, coberta a doble vessant i amb el carener perpendicular a la façana principal, orientada a migdia. Al cos més antic de la masia, que correspon a un dels esquemes més clàssics, es va afegir una galeria de porxos d'arcs de mig punt rebaixats (al primer i al segon pis), i d'arcs de mig punt complets (a la planta baixa) seguint un esquema elegant i simètric, propi de les masies amb galeries del segle XVIII. Aquest cos, està cobert amb teulada d'un sol vessant paral·lela a la façana. La masia, actualment deshabitada, és un dels exemplars més interessants de tot el municipi de la Coma i la Pedra, una gran masia senyorial, més pròpia de les zones planes i riques en agricultura que no de la muntanya.

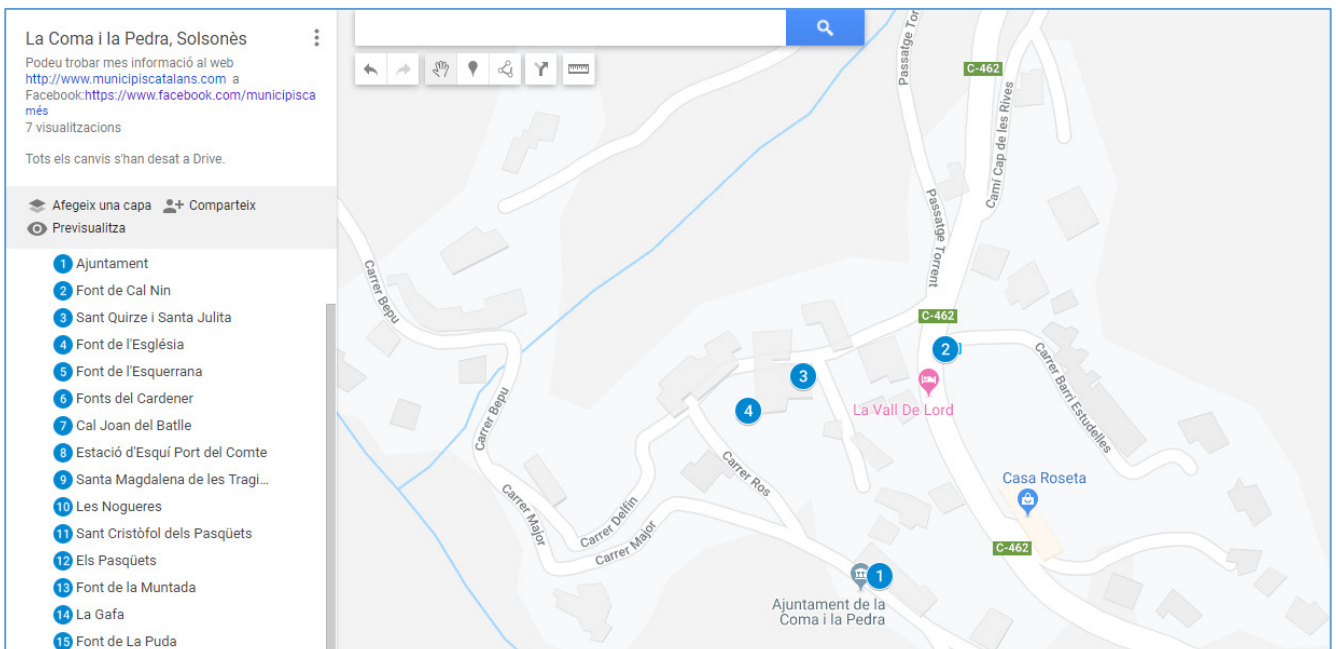
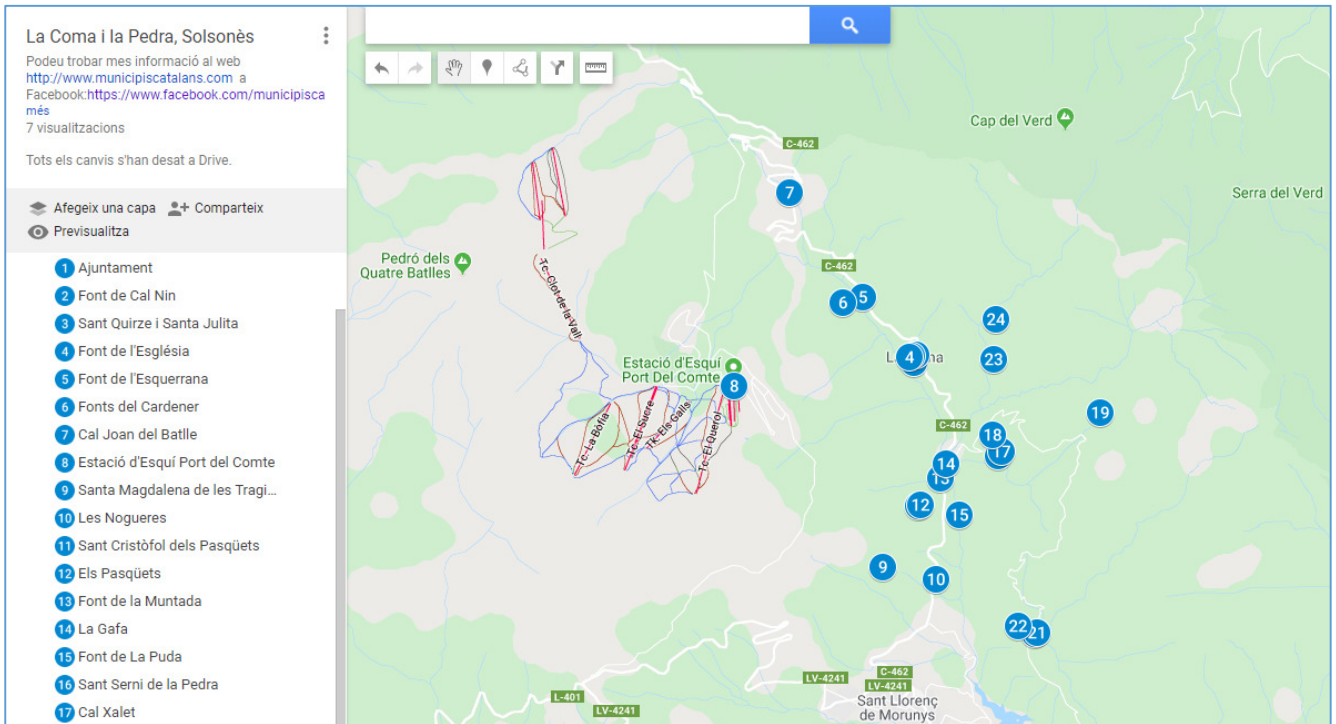
Què fer a La Coma i la Pedra

Llocs visitats:

<http://www.comapedra.cat/>; <https://www.festacatalunya.cat/>; <http://turismesolsones.com/>; <http://lavalldelord.com/>; <http://encos.cat/>; <https://ca.wikipedia.org/>;

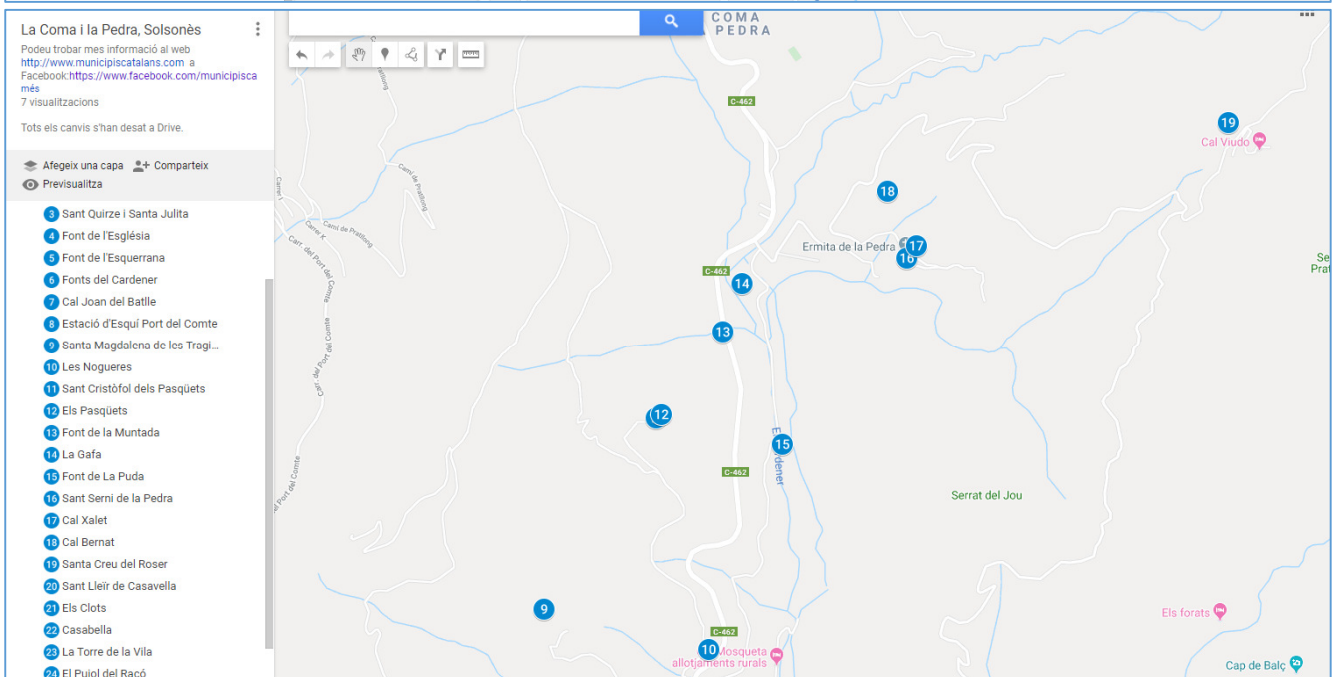
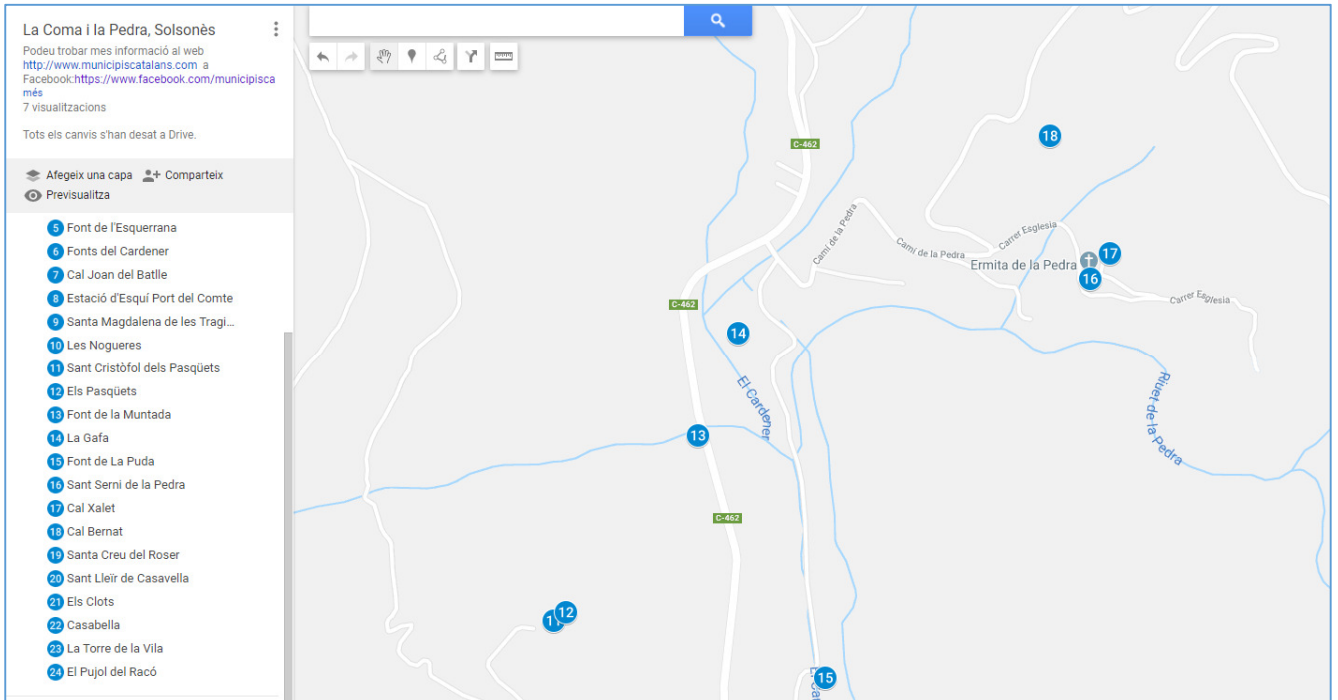
Enllaç mapa punts d'interès:

https://drive.google.com/open?id=1-H9s_kY8bV6gJoJfNxxPeA9RwGfBSnbV&usp=sharing

Què fer a La Coma i la Pedra

- 1 Ajuntament
- 2 Font de Cal Nin
- 3 Sant Quirze i Santa Julita
- 4 Font de l'Església
- 5 Font de l'Esquerrana
- 6 Fonts del Cardener
- 7 Cal Joan del Batlle
- 8 Estació d'Esquí Port del Comte
- 9 Santa Magdalena de les Tragi...
- 10 Les Nogueres
- 11 Sant Cristòfol dels Pasquïets
- 12 Els Pasquïets

- 13 Font de la Muntada
- 14 La Gafa
- 15 Font de La Puda
- 16 Sant Serni de la Pedra
- 17 Cal Xalet
- 18 Cal Bernat
- 19 Santa Creu del Roser
- 20 Sant Lleir de Casavella
- 21 Els Clots
- 22 Casabella
- 23 La Torre de la Vila
- 24 El Pujol del Racó